

4 Differentiatie bij leesvaardigheid

Leesstrategieën

(Deel)leesstrategieën (vanaf A2)

- **Het leesdoel vaststellen:** Bekijk de opdracht die bij de tekst hoort en vraag je af wat er precies van je verwacht wordt. Moet je de hoofdlijn van de tekst vaststellen? Is het de bedoeling dat je een samenvatting maakt? Moet je een aantal hoofdpunten weergeven? Of worden er specifieke vragen gesteld over bepaalde tekstdelen?
- **Voorspellen:** Lees de titel (en eventueel ondertitel), bekijk de illustraties en in de tekst opvallende delen (bijvoorbeeld citaten of jaartallen) en bedenk waar de tekst over zou kunnen gaan.
- **Voorkennis gebruiken:** Lees de titel (en eventueel ondertitel) en bekijk de illustraties. Bedenk nu wat je al van dit onderwerp weet en schrijf dat in trefwoorden (in de doeltaal) op.
- **Voorspellen op basis van de tussenkopjes:** Lees vervolgens de kopjes boven de alinea's en voorspel bij elk kopje opnieuw wat je denkt dat er in die alinea zal staan en wat dus de inhoud van de tekst zou kunnen zijn.
- **Eza:** Lees de eerste zin van elke alinea en bedenk daarna wat er in de tekst zou kunnen staan.
- **Elza:** Lees de eerste én de laatste zin van elke alinea en bedenk daarna wat er in de tekst zou kunnen staan.
- **Tussenkopjes voor de alinea's verzinnen:** Lees een tekstdeel/alinea en geef in je eigen woorden weer wat er het belangrijkste in is. Bedenk daarmee een tussenkopje voor de alinea.
- **Woordbetekenis afleiden:** Let in de tekst vooral op de woorden en zinnen die je begrijpt. Als je een woord tegenkomt waarvan je de vertaling niet weet, vraag je dan af of je de betekenis van het woord nodig hebt om de tekst te begrijpen. Als dit zo is, bekijk dan of je de betekenis kunt afleiden/raden uit de zinnen die eromheen staan, uit bepaalde signaalwoorden of uit informatie die eerder in de tekst genoemd is.
- **Signaalwoorden:** Zoek in de tekst naar woorden die aanwijzingen geven over het verband tussen de tekstdelen/alinea's. Soms zijn het de eerste woorden van de alinea, maar signaalwoorden kunnen ook op een andere plek in de alinea staan. (Een aantal voorbeelden: ten eerste ... ten tweede ..., de hoofdoorzaak hiervan is ... en dan speelt ook nog mee dat ..., enerzijds ... anderzijds ..., bijvoorbeeld, maar, en dus ..., kortom, ten slotte, als conclusie). Bedenk op basis hiervan wat de inhoud van de tekst kan zijn.
- **Tussenkopjes van de alinea's verbinden met signaalwoorden:** Schrijf alle tussenkopjes op en verbind steeds twee kopjes met een signaalwoord.

Geschikte tekstsoorten voor structurerend globaal lezen:

- reisverslagen
- sportverslagen
- (populair)wetenschappelijke artikelen
- korte verhalen
- interviews
- nieuwsberichten
- informatie van politieke partijen

Geschikte tekstsoorten voor structurerend gedetailleerd lezen:

- (populair) wetenschappelijke artikelen
- interviews
- nieuwsberichten
- informatie van politieke partijen

Geschikte tekstsoorten voor zoekend lezen:

- handleidingen
- toeristische brochures
- flyers
- websites
- (kleine) advertenties

Leesstrategieën (ontleend aan het Cito) (vanaf A2)

- **Anticiperen/voorspellen:** Lees de titel (en eventueel ondertitel), bekijk de illustraties en in de tekst opvallende delen (bijvoorbeeld citaten of jaartallen) en bedenk waar de tekst over zou kunnen gaan. Lees vervolgens de kopjes boven de alinea's en voorspel bij elk kopje opnieuw wat je denkt dat er in die alinea zal staan en wat dus de inhoud van de tekst zou kunnen zijn.
- **Voorkennis gebruiken:** Lees de titel (en eventueel ondertitel) en bekijk de illustraties. Bedenk nu wat je al van dit onderwerp weet en schrijf dat in trefwoorden (in de doeltaal) op. Bekijk nu de kopjes boven de alinea's en bedenk weer wat je van het onderwerp weet. Vul je trefwoordenlijst aan.
- **Skimmen:** Lees de tekst snel door, let niet op details en bedenk wat de belangrijkste gedachten zijn die in de tekst weergegeven worden. Bedenk aan de hand daarvan wat er in de tekst aan de orde kan komen en welke woorden erin voor kunnen komen.
- **Structureren 1:** Lees de eerste alinea en geef (in kernwoorden) weer wat de inhoud ervan is. En bedenk een tussenkopje voor de alinea. Doe dat voor elke volgende alinea.
- **Structureren 2:** Bekijk met behulp van de (al dan niet zelfbedachte) tussenkopjes welke alinea's bij elkaar horen en op welke manier. Je kunt daarbij letten op de eerste woorden van de alinea (bijvoorbeeld: ten eerste ... ten tweede ..., de hoofdoorzaak hiervan is .... en dan speelt ook nog mee dat ....., enerzijds ... anderzijds ..., bijvoorbeeld, en dus ..., kortom, ten slotte, als conclusie). Dergelijke signaalwoorden kunnen ook op een andere plek in de alinea staan. Bedenk op basis hiervan wat de inhoud van de tekst kan zijn.
- **Scannen:** Lees de opdracht heel goed. Bedenk wat je in de tekst moet vinden om hier informatie over te krijgen. Bekijk nu de hele tekst vluchtig, lees bijvoorbeeld alleen de eerste zinnen van elke alinea, en zoek met de opdracht in je achterhoofd. Als je een tekstdeel gevonden hebt dat je mogelijk kunt gebruiken, lees je dat in detail.
- **In detail lezen:** Je leest een bepaald deel heel zorgvuldig, zodat je de inhoud ervan goed begrijpt. Geef de inhoud in eigen woorden weer. Lees het tekstdeel nogmaals, nu met de opdracht (of vraag) in je hoofd. Als het nodig is zoek je woorden die je niet weet op.
- **Woordbetekenissen afleiden:** Let in de tekst vooral op de woorden en zinnen die je begrijpt. Als je een woord tegenkomt waarvan je de vertaling niet weet, vraag je dan af of je de betekenis van het woord nodig hebt om de tekst te begrijpen. Als dit zo is, bekijk dan of je de betekenis kunt afleiden/raden uit de zinnen die eromheen staan, uit bepaalde signaalwoorden of uit informatie die eerder in de tekst genoemd is.
- **Interpreteren van de bedoeling, opvattingen en gevoelens van de auteur:** Lees de tekst en stel jezelf de volgende vragen: 1. Wat wil de schrijver met zijn lezers? (Wil hij ze iets duidelijk maken, ergens van overtuigen, ergens voor waarschuwen, vermaken, enzovoort?) 2. Wat is de mening van de schrijver over dit onderwerp? (Is hij voor/tegen, vindt hij het goed/slecht, leuk/vervelend?) 3. Hoe voelt de schrijver zich erbij? (Boos, blij, bezorgd, aangevallen, verrast, vol vertrouwen?)